

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

ZAMONAVIY ILM-FAN VA TA'LIM: MUAMMO VA YECHIMLAR ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

Google Scholar zenodo Open AIRE

+998335668868

<https://innoworld.net>

2026

**«INNOVATIVE WORLD» ILMIY TADQIQOTLARNI QO'LLAB-
QUVVATLASH MARKAZI**

**«ZAMONAVIY ILM-FAN VA TADQIQOTLAR: MUAMMO VA
YECHIMLAR» NOMLI 2026-YIL № 5-SONLI ILMIY, MASOFAVIY,
ONLAYN KONFERENSIYASI**

**ILMIY-ONLAYN KONFERENSIYA TO'PLAMI
СБОРНИК НАУЧНЫХ-ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЙ
SCIENTIFIC-ONLINE CONFERENCE COLLECTION**

Google Scholar

ResearchGate

zenodo

ADVANCED SCIENCE INDEX

Directory of Research Journals Indexing

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2026

Biznesni rivojlantirish konsepsiyalari**Topshpulatov Bobur Rasul o'g'li**

Termiz Davlat Pedagogika instituti o'qituvchisi.

Mahmadaminova Zulfiya,**Pardayeva Kamola.**

Termiz Davlat Pedagogika instituti talabalari

Annotatsiya. Mazkur ilmiy maqolada biznesni rivojlantirish konsepsiyalarining nazariy asoslari, ularning iqtisodiy mazmuni va amaliy ahamiyati keng yoritilgan. Unda biznesni rivojlantirish tushunchasi, strategik boshqaruvning o'rni, bozor muhitini tahlil qilish zarurati hamda korxonalarining raqobatbardoshligini oshirishga qaratilgan yondashuvlar tahlil qilingan. Shuningdek, maqolada marketingga yo'naltirilganlik, innovatsion rivojlanish, raqobat ustunligi, raqamli transformatsiya va barqaror rivojlanish kabi asosiy konsepsiyalar batafsil ko'rib chiqilgan. Ushbu konsepsiyalarning zamonaviy biznes muhitida qo'llanilishi, ularning korxonalar samaradorligiga ta'siri va strategik ahamiyati ilmiy jihatdan asoslab berilgan.

Bundan tashqari, biznesni rivojlantirish jarayonida uchraydigan muammolar, ularni bartaraf etish yo'llari hamda kelajak tendensiyalari yoritilgan. Xulosa qismida esa samarali boshqaruv, innovatsiyalarni joriy etish va raqamli texnologiyalardan foydalanish biznesning barqaror rivojlanishini ta'minlovchi asosiy omillar ekanligi ta'kidlangan.

Kalit so'zlar: biznesni rivojlantirish, rivojlanish konsepsiyalari, strategik boshqaruv, marketing konsepsiyasi, innovatsion rivojlanish, raqobat ustunligi, raqamli transformatsiya, barqaror rivojlanish, biznes strategiyasi, SWOT tahlil, PEST tahlil, raqobatbardoshlik, sun'iy intellekt, Big Data, e-commerce, startaplar, inson kapitali, boshqaruv samaradorligi, iqtisodiy o'sish.

Kirish. Zamonaviy iqtisodiyot sharoitida biznesni rivojlantirish masalasi har qanday korxonalar va tashkilot faoliyatining asosiy strategik yo'nalishlaridan biriga aylanib bormoqda. Globallashtirish jarayonlarining jadallashuvi, bozor munosabatlarining murakkablashuvi hamda raqobat muhitining keskin kuchayishi biznes subyektlaridan doimiy ravishda yangilanib boruvchi yondashuvlarni talab etmoqda. Shu sababli biznesni rivojlantirish konsepsiyalarini chuqur o'rganish va ularni amaliyotga tatbiq etish muhim ilmiy va amaliy ahamiyat kasb etadi.

Biznesni rivojlantirish konsepsiyasi korxonaning uzoq muddatli maqsadlariga erishish, raqobatbardoshligini oshirish, bozor ulushini kengaytirish hamda innovatsion faoliyatni yo'lga qo'yishga qaratilgan nazariy va amaliy yondashuvlar tizimini ifodalaydi. Ushbu konsepsiyalar korxonalariga tashqi muhitdagi o'zgarishlarga moslashish, mavjud resurslardan samarali foydalanish va yangi imkoniyatlarni aniqlashda yordam beradi. Ayniqsa, raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt va global integratsiya jarayonlari biznes faoliyatiga yangi talablar qo'ymoqda.

Mazkur mavzuning dolzarbligi shundaki, bugungi kunda korxonalar nafaqat iqtisodiy samaradorlikka, balki innovatsion rivojlanish, ekologik barqarorlik va ijtimoiy mas'uliyatga ham e'tibor qaratishi zarur. Shu bois biznesni rivojlantirish

konsepsiyalari ko'p qirrali va kompleks yondashuvni talab etadi. To'g'ri tanlangan strategiya va konsepsiyalar korxonaning muvaffaqiyatli faoliyat yuritishi, barqaror o'sishi hamda bozorda mustahkam o'rin egallashini ta'minlaydi.

Adabiyotlar tahlili

Biznesni rivojlantirish konsepsiyalari tahlili olimlar izlanishlarida o'z aksini topmoqda. Xususan, viloyatdagi uy-joy qurilish korxonalarining statistik tahlilini Q.T. Ibragimov[1] izlanishlarida, hududdagi qurilish matreallarining rivojlanish tendensiyalarini B. E. To'rayev [2], viloyatda meva sabzavot yetishtirishni O. A. Jo'rayev [3], viloyatdagi Surxondaryo viloyatida 2010-2024 yillardagi yalpi hududiy mahsulotining statistik tahlili Ismoilov D.I [4] izlanishlar olib borishgan. Yuqoridagi izlanishlarda ma'lum tarmoqning statistik tahlilini kuzatish mumkin. Mazkur maqolada esa viloyat yapli hududiy mahsulotlarining umumiy statistik tahlili qilindi.

Tadqiqot usuli. Mazkur maqolani yozishda kuzatish, statistik tahlil va taqqoslash usullaridan keng foydalanilgan.

Tahlil va natijalari. Biznesni rivojlantirish konsepsiyalari zamonaviy iqtisodiy tizimda korxonalarining samarali faoliyat yuritishi va barqaror o'sishini ta'minlashda muhim o'rin tutadi. Hozirgi globallashuv sharoitida bozor munosabatlari keskinlashib borayotganligi, raqobat muhitining kuchayishi hamda texnologik yangilanishlarning tez sur'atlar bilan rivojlanishi biznes subyektlaridan yangicha yondashuvlarni talab etmoqda. Shu bois biznesni rivojlantirish nafaqat iqtisodiy foyda olish vositasi, balki korxonaning uzoq muddatli strategik barqarorligini ta'minlovchi muhim jarayon sifatida qaraladi. Biznesni rivojlantirish konsepsiyasi deganda korxonaning mavjud resurslari va imkoniyatlaridan samarali foydalanib, yangi bozorlarga chiqish, mahsulot va xizmatlarni takomillashtirish, innovatsiyalarni joriy etish hamda raqobatbardoshlikni oshirishga qaratilgan nazariy va amaliy yondashuvlar majmuasi tushuniladi.

Zamonaviy biznes muhitida muvaffaqiyatga erishish uchun korxonalar bozorni chuqur o'rganishi, iste'molchilarning ehtiyoj va talablarini aniq tahlil qilishi zarur. Shu jihatdan marketingga asoslangan rivojlanish konsepsiyasi muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu konsepsiya mijoz ehtiyojlarini aniqlash va ularni maksimal darajada qondirishga yo'naltirilgan bo'lib, korxonaning barcha faoliyati iste'molchiga qaratilgan bo'lishini talab etadi. Mijozga yo'naltirilgan yondashuv biznesning barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi, chunki qoniqqan mijoz nafaqat qayta xarid qiladi, balki brendni boshqalarga ham tavsiya etadi. Bu esa o'z navbatida korxonaning daromadini oshiradi va bozordagi mavqeini mustahkamlaydi.

Biznesni rivojlantirishda innovatsion konsepsiya ham alohida o'rin tutadi. Innovatsiyalar yangi mahsulotlar yaratish, ishlab chiqarish jarayonlarini takomillashtirish, xizmat ko'rsatish sifatini oshirish va xarajatlarni kamaytirish imkonini beradi. Texnologik taraqqiyot natijasida sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar (Big Data), avtomatlashtirish va raqamli platformalar biznes faoliyatiga keng joriy etilmoqda. Bu esa korxonalariga tezkor va aniq qarorlar qabul qilish imkonini beradi. Innovatsion rivojlanish konsepsiyasi korxonalariga

raqobatchilardan ustunlikka erishish, yangi bozorlarga chiqish va iste'molchilar ehtiyojlarini samarali qondirish imkonini yaratadi.

Raqobat ustunligi konsepsiyasi ham biznesni rivojlantirishning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ushbu konsepsiya asosida korxonalar bozorda o'ziga xos ustunlik yaratishga intiladi. Bu ustunlik past xarajatlar orqali arzon narx taklif qilish, mahsulotni differensiallash orqali noyob xususiyatlarga ega qilish yoki ma'lum segmentga ixtisoslashish orqali erishilishi mumkin. Raqobat ustunligini yaratish korxonaning bozorda mustahkam o'rin egallashiga va uzoq muddatli muvaffaqiyatga erishishiga xizmat qiladi.

Barqaror rivojlanish konsepsiyasi esa zamonaviy biznesda tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ushbu konsepsiya iqtisodiy foyda bilan bir qatorda ekologik va ijtimoiy mas'uliyatni ham nazarda tutadi. Korxonalar atrof-muhitga zarar yetkazmaslik, resurslardan oqilona foydalanish va jamiyat oldidagi mas'uliyatni his etgan holda faoliyat yuritishi kerak. Barqaror rivojlanish tamoyillariga amal qilgan korxonalar uzoq muddatda ishonchli va ijobiy imijga ega bo'ladi.

Raqamli transformatsiya konsepsiyasi ham zamonaviy biznes rivojining ajralmas qismiga aylangan. Internet texnologiyalari, elektron tijorat, mobil ilovalar va onlayn xizmatlar biznes faoliyatini yangi bosqichga olib chiqmoqda. Raqamli platformalar orqali korxonalar mijozlar bilan bevosita aloqada bo'lishi, ularning ehtiyojlarini tezda aniqlashi va mos ravishda xizmat ko'rsatishi mumkin. Bu esa biznes jarayonlarini tezlashtiradi va samaradorlikni oshiradi.

Strategik boshqaruv biznesni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Korxonalar o'z maqsadlarini aniq belgilab, ularni amalga oshirish uchun samarali strategiyalar ishlab chiqishi kerak. Strategik rejalashtirish jarayonida tashqi va ichki muhit tahlil qilinadi, resurslar baholanadi va rivojlanish yo'nalishlari aniqlanadi. SWOT va PEST tahlillari bu borada keng qo'llaniladi. To'g'ri ishlab chiqilgan strategiya korxonaga bozor o'zgarishlariga moslashish va raqobatbardoshligini saqlab qolish imkonini beradi.

Biznesni rivojlantirishda inson omili ham muhim ahamiyatga ega. Malakali va bilimli kadrlar korxonaning eng muhim resurslaridan biridir. Xodimlarning kasbiy rivojlanishi, motivatsiyasi va innovatsion fikrlashi biznes muvaffaqiyatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli korxonalar kadrlar siyosatiga alohida e'tibor qaratishi, xodimlarni muntazam o'qitib borishi va ularning malakasini oshirishi zarur.

Shu bilan birga, biznesni rivojlantirish jarayonida bir qator muammolar ham yuzaga keladi. Moliyaviy resurslarning yetishmasligi, kuchli raqobat, texnologik orqada qolish va malakali kadrlar tanqisligi korxonalarning rivojlanishiga to'sqinlik qilishi mumkin. Bunday muammolarni hal etish uchun innovatsion yondashuvlarni qo'llash, davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmlaridan foydalanish va xalqaro tajribani o'rganish muhim ahamiyatga ega.

Kelajakda biznesni rivojlantirish yanada raqamlashtirilgan va innovatsion yo'nalishda davom etadi. Sun'iy intellekt, avtomatlashtirish, global integratsiya va ekologik yondashuvlar biznes faoliyatining asosiy yo'nalishlariga aylanadi.

Korxonalar ushbu o'zgarishlarga moslashgan holda o'z strategiyalarini takomillashtirib borishi zarur.

Xulosa qilib aytganda, biznesni rivojlantirish konsepsiyalari korxonalarining uzoq muddatli muvaffaqiyatini ta'minlovchi muhim vosita hisoblanadi. To'g'ri tanlangan strategiyalar, innovatsion yondashuvlar va mijozga yo'naltirilgan faoliyat biznesning barqaror o'sishini ta'minlaydi. Zamonaviy sharoitda esa raqamli texnologiyalar va barqaror rivojlanish tamoyillari biznesni rivojlantirishning asosiy omillariga aylanmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI.

1. Ibragimov. Q. T. ECONOMIC-STATISTICAL ANALYSIS OF ACTIVE CONSTRUCTION ENTERPRISES IN SURKHANDARYA REGION Journal of Management Value & Ethics (A quarterly Publication of GMA) April special issue. 23 Vol. 13 No.02 SJIF 8.001&GIF 0.626 ISSN-2249-9512 Journal of Management Value & Ethics.
2. B.E. Turayev. Surxondaryo viloyati yalpi hududiy mahsuloti tarkibida qurilish ishlari ulushining korrelyatsion-regression tahlili. "Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar" ilmiy elektron jurnali. № 6, noyabr-dekabr, 2021-yil - 215-224-betlar.
3. O.A.Jo'rayev. Meva – sabzavot ishlab chiqarish samaradorligini statistik tadqiq etish. Xorazm ma'mun akademiyasi axborotnomasi – 3/2,2023. 73-79.
4. Ismoilov D.I. Surxondaryo viloyatida 2010-2024 yillardagi yalpi hududiy mahsulotining statistik tahlili. "Mintaqani ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning dolzarb masalalaril mavzusida" Respublika ilmiy-amaliy anjumani.2025.-372-377
5. Ismoilov Davronbek Ilxomjon o'g'li, Econometric Modeling of Factors Affecting Regional Gross Product (Based on Data for 2010–2025), American Journal of Economics and Business Management. -297-302, 2026-yil.

